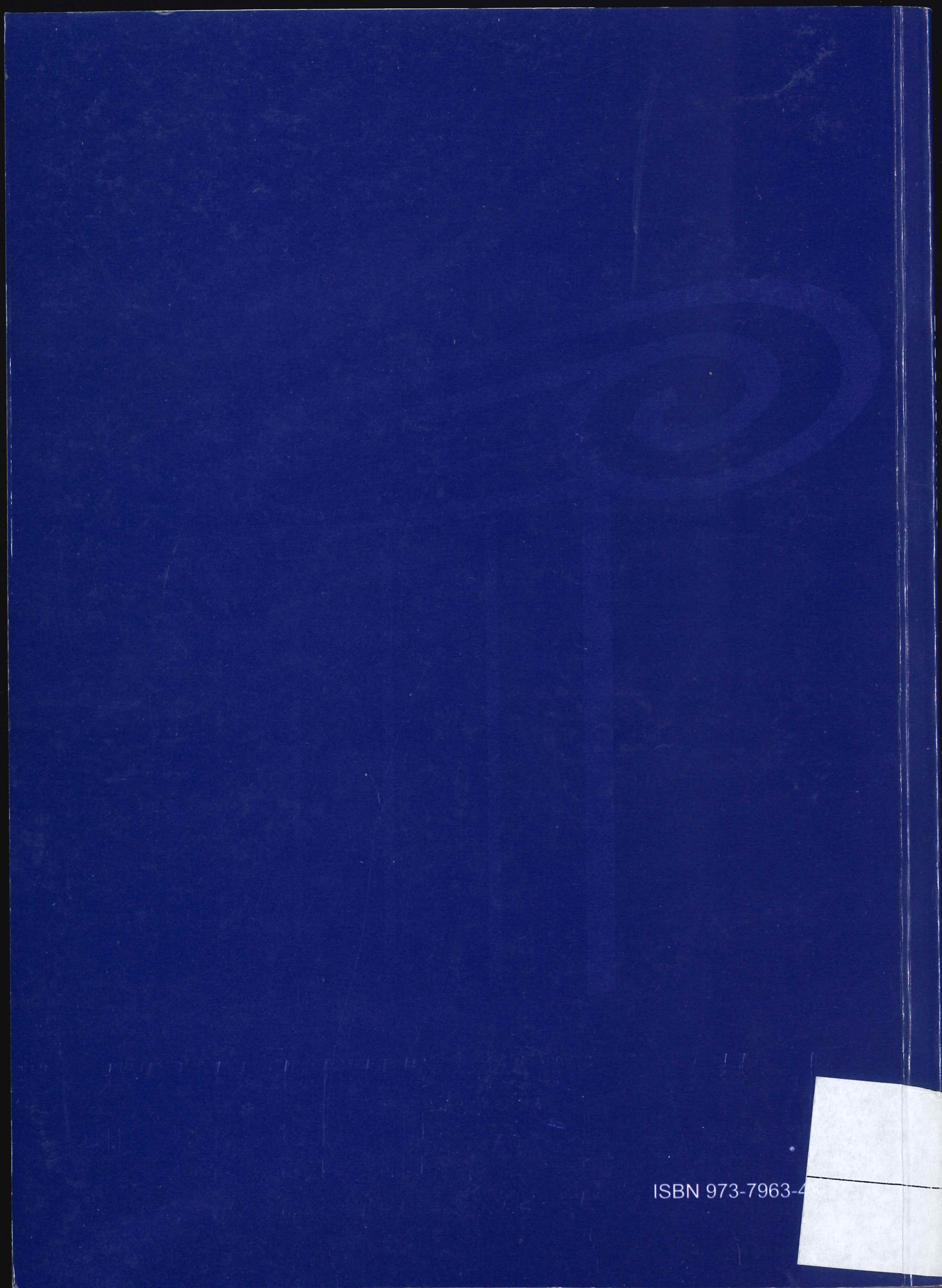

ISBN 973-7963-4

Universitatea „Titu Maiorescu"
Facultatea de Drept

VALERIAN CIOCLEI

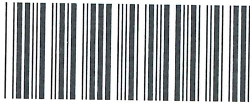
CRIMINOLOGIE

CURS PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL LA DISTANȚĂ

editura universității Titu Maiorescu

Valerian Cioclei

Criminologie

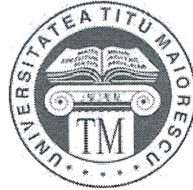
București,
2004

Tehnoredactor: *Paulina Ivănuş*
Coperta: *Ionuţ Ardeleanu-Paici*

Bucureşti, România
Str. Dionisie Lupu nr. 70, sector 1
tel.: (004021) 330.21.42
fax: (004021) 330.10.83
www.utm.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CIOCLEI, VALERIAN
Criminologie : curs pentru învăţământul la distanţă / Valerian Cioclei. - Bucureşti : Editura Universităţii „Titu Maiorescu", 2004
ISBN 973-7963-63-6

343.9(075.8)

Valerian Cioclei

Criminologie

Curs realizat cu sprijinul
prep. univ. Bogdan Vîrjan

Curs pentru învăţământul la distanţă şi învăţământul cu frecvenţă redusă

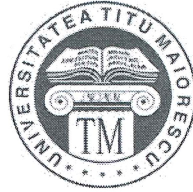

Tehnoredactor: *Paulina Ivănuș*
Coperta: *Ionuț Ardeleanu-Paici*

București, România
Str. Dionisie Lupu nr. 70, sector 1
tel.: (004021) 330.21.42
fax: (004021) 330.10.83
www.utm.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CIOCLEI, VALERIAN
Criminologie : curs pentru învățământul la distanță / Valerian Cioclei. - București : Editura Universității „Titu Maiorescu", 2004
ISBN 973-7963-63-6

343.9(075.8)

Valerian Cioclei

Criminologie

Curs realizat cu sprijinul prep. univ. Bogdan Vîrjan

Curs pentru învățământul la distanță și învățământul cu frecvență redusă

PRELEGEREA I

CERCETAREA CRIMINOLOGICĂ: Obiectul cercetării criminologice; Modalități de cunoaștere, procedee, finalitate în cercetarea criminologică; Definirea criminologiei

a) Obiectul cercetării criminologice

A1) Fenomenul criminal – un prim obiect al cercetării criminologice

Sensurile expresiei „fenomen criminal“ diferă în raport de conținutul mai restrâns sau mai larg ce i se atribuie.

Uneori, conținutul expresiei este redus la cel al noțiunii de infracțiune.

Alteori, se are în vedere doar aspectul macro-criminologic, prin utilizarea expresiei fenomen criminal înțelegându-se ansamblul infracțiunilor.

Unii criminologi dau un sens foarte larg expresiei, considerând că în conținutul acesteia trebuie să se regăsească normele penale, violarea acestora, precum și reacția socială represivă.

Pentru a stabili ce intră în conținutul fenomenului criminal trebuie să pornim de la aspectul individual al fenomenului (noțiunea de crimă), fără a ignora factorul uman (criminalul) și să avem în vedere și aspectul de masă al fenomenului (criminalitatea).

A1.1) Crima. Înțelesurile posibile ale noțiunii de crimă:

a) sensul comun – în sens comun, prin crimă se desemnează, de regulă, o infracțiune intenționată îndreptată împotriva vieții persoanei, fie că este vorba de omor, de omor calificat sau pruncucidere; aceeași denumire o regăsim utilizată în cazul

unor infracţiuni care au un alt obiect juridic principal, dar care au ca rezultat moartea unei persoane.

TEME

• *Indicaţi obiectul juridic al infracţiunilor de: omor, omor calificat, pruncucidere.*

• *Daţi exemple de infracţiuni care au un alt obiect juridic principal, dar care au ca rezultat moartea victimei.*

b) sensul penal – în sens penal, crima desemnează o infracţiune gravă, pentru care legiuitorul stabileşte pedepse diferite şi proceduri speciale, în raport cu celelalte infracţiuni;

Acest sens este dat de împărţirea tripartită a infracţiunii în: crime, delicte şi contravenţii.

În doctrina penală, noţiunea de crimă a fost şi este utilizată şi în sensul general de infracţiune, de faptă penală.

TEME

• *Care a fost evoluţia împărţirii tripartite a infracţiunii în legislaţia statelor europene şi în special în cea a României?*

• *Care este concepţia actualului Cod penal român cu privire la infracţiune?*

c) *sensul criminologic* – în sens criminologic, noţiunea de crimă are o accepţiune largă, referindu-se la infracţiune în general. Este însă inexact a pune semnul egalităţii între infracţiune şi noţiunea de crimă utilizată în criminologie. Datorită oscilaţiei în timp şi spaţiu a legii penale, cu puţine excepţii, ceea ce ieri era considerat drept crimă astăzi nu mai este şi invers, ceea ce un stat sancţionează ca infracţiune altul nu o face.

Nu se poate vorbi astăzi de o definiţie a crimei completă şi unanim acceptată de către doctrina criminologică. În sens criminologic, noţiunea de crimă trebuie să pornească de la conceptul de infracţiune din dreptul penal, însă trebuie să meargă dincolo de acesta.

Conform art. 17 alin. 1 din Codul penal, pentru ca o faptă să fie considerată infracţiune trebuie să îndeplinească cumulativ trei condiţii esenţiale:

a) să fie prevăzută de legea penală;

b) să prezinte pericol social;

c) să fie comisă cu vinovăţie.

În sens criminologic, noţiunea de crimă desemnează fapta penală sau fapta cu justificată aparenţă penală. În preocupările criminologiei intră şi studierea comportamentelor deviante.

TEME

• *Explicaţi ce înţelegeţi prin condiţia ca o faptă să fie prevăzută în legea penală pentru a putea fi considerată infracţiune.*

• *Ce este vinovăţia? Care sunt formele vinovăţiei?*

• *Care sunt cauzele care înlătură vinovăţia unei persoane?*

• *Deosebiţi pericolul social abstract de pericolul social concret.*

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

• *Care este înţelesul noţiunii de crimă în sens comun;*

• *Care este înţelesul noţiunii de crimă în sens penal;*

• *Care este înţelesul noţiunii de crimă în sens criminologic.*

A1.2) Criminalul. Noţiune

În sens general, infractorul sau delincventul este persoana care a comis o infracţiune. În sens penal, mai riguros, se adaugă şi condiţia existenţei unei hotărâri definitive de condamnare.

unor infracțiuni care au un alt obiect juridic principal, dar care au ca rezultat moartea unei persoane.

TEME

• *Indicați obiectul juridic al infracțiunilor de: omor, omor calificat, pruncucidere.*

• *Dați exemple de infracțiuni care au un alt obiect juridic principal, dar care au ca rezultat moartea victimei.*

b) sensul penal – în sens penal, crima desemnează o infracțiune gravă, pentru care legiuitorul stabileşte pedepse diferite şi proceduri speciale, în raport cu celelalte infracțiuni;

Acest sens este dat de împărțirea tripartită a infracțiunii în: crime, delicte şi contravenții.

În doctrina penală, noțiunea de crimă a fost şi este utilizată şi în sensul general de infracțiune, de faptă penală.

TEME

• *Care a fost evoluția împărțirii tripartite a infracțiunii în legislația statelor europene şi în special în cea a României?*

• *Care este concepția actualului Cod penal român cu privire la infracțiune?*

c) *sensul criminologic* – în sens criminologic, noțiunea de crimă are o accepțiune largă, referindu-se la infracțiune în general. Este însă inexact a pune semnul egalității între infracțiune şi noțiunea de crimă utilizată în criminologie. Datorită oscilației în timp şi spațiu a legii penale, cu puține excepții, ceea ce ieri era considerat drept crimă astăzi nu mai este şi invers, ceea ce un stat sancționează ca infracțiune altul nu o face.

Nu se poate vorbi astăzi de o definiție a crimei completă şi unanim acceptată de către doctrina criminologică. În sens criminologic, noțiunea de crimă trebuie să pornească de la conceptul de infracțiune din dreptul penal, însă trebuie să meargă dincolo de acesta.

Conform art. 17 alin. 1 din Codul penal, pentru ca o faptă să fie considerată infracțiune trebuie să îndeplinească cumulativ trei condiții esențiale:

a) să fie prevăzută de legea penală;

b) să prezinte pericol social;

c) să fie comisă cu vinovăție.

În sens criminologic, noțiunea de crimă desemnează fapta penală sau fapta cu justificată aparență penală. În preocupările criminologiei intră şi studierea comportamentelor deviante.

TEME

• *Explicați ce înțelegeți prin condiția ca o faptă să fie prevăzută în legea penală pentru a putea fi considerată infracțiune.*

• *Ce este vinovăția? Care sunt formele vinovăției?*

• *Care sunt cauzele care înlătură vinovăția unei persoane?*

• *Deosebiți pericolul social abstract de pericolul social concret.*

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

• *Care este înțelesul noțiunii de crimă în sens comun;*

• *Care este înțelesul noțiunii de crimă în sens penal;*

• *Care este înțelesul noțiunii de crimă în sens criminologic.*

A1.2) Criminalul. Noțiune

În sens general, infractorul sau delincventul este persoana care a comis o infracțiune. În sens penal, mai riguros, se adaugă şi condiția existenței unei hotărâri definitive de condamnare.

Intră în categoria criminologică de criminal persoana care comite o „crimă“ în sensul de faptă penală sau cu justificată aparență penală.

TEME

• *Dați exemple de situații în care o persoană poate fi încadrată în noțiunea de criminal, fără a putea fi considerată însă infractor.*

A.1.3) Criminalitatea

Noțiune – desemnează la modul general ansamblul faptelor penale comise într-un spațiu și într-o perioadă de timp determinate.

Clasificarea subiectivă a criminalității:

– în funcție de interesul cercetării criminologice și, prin urmare, de diferitele elemente de referință cu care se operează.

Putem avea: criminalitate națională, regională, zonală sau continentală; criminalitate violentă și criminalitate vicleană; criminalitate adultă și criminalitate juvenilă etc.

TEME

• *De ce numim acest tip de clasificare „subiectivă“?*

Clasificarea obiectivă a criminalității:
– se referă la categorii de criminalitate general valabile, independente de orice criteriu de referință impus.
– are drept criteriu existența obiectivă a unor grade diferite de cunoaștere a faptelor penale de către organele de justiție.

1) Criminalitatea reală
– se referă la ansamblul faptelor penale comise efectiv, indiferent dacă ele sunt sau nu sunt cunoscute de către vreunul din organele justiției penale.

– o cunoaștere riguros științifică a acestei categorii nu este posibilă.

2) Cifra neagră a criminalității
– reprezintă ansamblul faptelor penale care se comit efectiv, dar care nu ajung la cunoștința organelor de justiție penală (figura nr. 1).
– factorii care generează cifra neagră a criminalității:
a) abilitatea infractorilor;
b) ineficiența organelor de cercetare penală, care poate decurge din:
i) organizarea deficitară a acestora; ii) incompetență profesională; iii) incorectitudinea unor funcționari;
c) pasivitatea victimelor.
– posibilitățile de evaluare a cifrei negre a criminalității:
a) Anchetele de auto-confesiune;
b) Anchetele de victimizare.

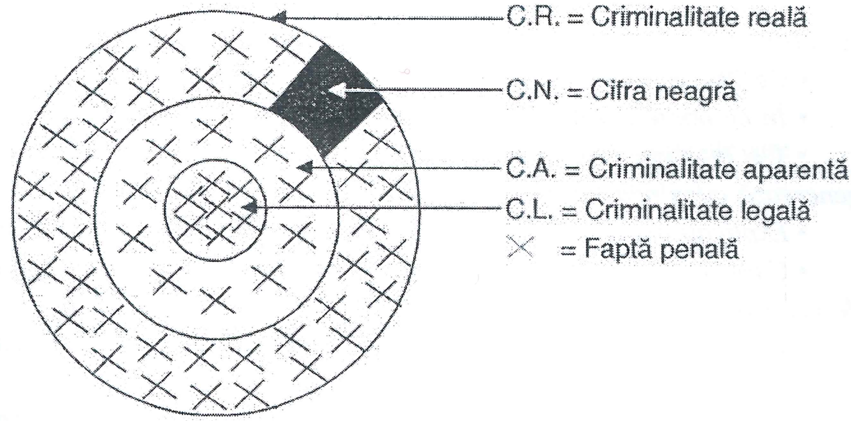

Fig. 1

3) Criminalitatea aparentă (sau relevată)

– reprezintă totalitatea faptelor cu aparenţă penală ajunse la cunoştinţa organelor de justiţie.

4) Criminalitatea legală (sau judecată)

– cuprinde faptele penale pentru care s-a pronunţat o hotărâre judecătorească de condamnare definitivă.

TEME

• *Exprimaţi cifra neagră a criminalităţii într-o ecuaţie matematică.*

• *Ce înţelegeţi prin abilitatea infractorilor?*

• *Explicaţi diferenţa dintre ipoteza în care abilitatea infractorilor este o cauză care generează cifra neagră a criminalităţii şi ipoteza în care abilitatea infractorilor determină infracţiuni ajunse la cunoştinţa organelor judiciare, dar rămase cu autorul neidentificat.*

• *Ce instituţii includem în noţiunea de organe de cercetare penală?*

• *Care pot fi sursele unei organizări deficitare a organelor de cercetare penală?*

• *Ce înţelegeţi prin incompetenţă profesională?*

• *În ce poate consta incorectitudinea unor funcţionari?*

• *Ce înţelegeţi prin pasivitatea victimelor, drept cauză care generează cifra neagră a criminalităţii? Exemplificaţi.*

• *Explicaţi anchetele de auto-confesiune şi anchetele de victimizare.*

• *Care sunt modalităţile de sesizare a organelor de urmărire penală despre săvârşirea unei infracţiuni?*

• *Unde sunt înregistrate de regulă, mai întâi, sesizările privind săvârşirea unei fapte penale?*

• *Care sunt cazurile în care punerea în mişcare sau exercitarea acţiunii penale este împiedicată?*

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

• *Ce se înţelege prin criminal?*

• *Criminalitatea: noţiune, clasificarea subiectivă a criminalităţii.*

• *Clasificarea obiectivă a criminalităţii; criminalitatea reală.*

• *Factorii care generează cifra neagră a criminalităţii.*

• *Posibilităţi de evaluare a cifrei negre a criminalităţii.*

• *Criminalitatea aparentă.*

• *Criminalitatea legală.*

A2) Practica anti-criminală – Al doilea obiect al cercetării criminologice

A2.1) Dublul caracter al cercetării criminologice

Există opinii care consideră criminologia drept o ştiinţă fundamentală ori teoretică şi opinii potrivit cărora cadrul criminologiei se reduce la cercetarea aplicativă. Între cele două extreme există şi o cale de mijloc care subliniază dubla finalitate a cercetării criminologice.

Dublul caracter al criminologiei determină dublarea obiectului cercetării criminologice.

A2.2) Practica anti-criminală

Categoriile de mijloace folosite în lupta împotriva criminalităţii:

a) mijloacele juridice – totalitatea normelor de drept ce contribuie direct sau indirect la combaterea fenomenului criminal.

b) mijloacele empirice – sunt incluse practicile instituţionale care au ca scop combaterea sau prevenirea criminalităţii.

Domeniile principale de luptă contra criminalităţii:

a) domeniul dreptului penal şi al aplicării lui concrete;

b) domeniul tratamentului delincvenţilor;

c) domeniul prevenirii criminalităţii.

TEME

• *Care este finalitatea celor trei domenii principale de luptă împotriva criminalităţii?*

- *Stăpânirea fenomenului criminal; noțiune, interes, vocație.*
- *Care este obiectul cercetării criminologice?*

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

- *Practica anti-criminală*

B) Modalități de cunoaștere în cercetarea criminologică

B1) Cunoașterea descriptivă

Primele preocupări cu caracter științific în domeniul criminologiei au fost de natură descriptivă și au avut ca obiect criminalitatea, evaluarea acesteia.

Categorii utilizate de cunoașterea descriptivă:

a) volumul;
b) structura;
c) dinamica:
  – tendințe pe termen lung;
  – variațiile sezoniere;
  – mișcările accidentale.

TEME

- *Explicați noțiunile de volum, structură și dinamică.*

B2) Cunoașterea cauzală

Vizează aflarea cauzelor, condițiilor și factorilor care determină sau favorizează fenomenul criminal.

TEME

- *Ce factori acționează asupra fenomenului criminal?*

B3) Cunoașterea dinamică

Se urmărește înțelegerea proceselor ce însoțesc trecerea la actul criminal, mecanismele interne ale acestuia.

TEME

- *De ce este interesată această modalitate de cunoaștere?*

B4) Cunoașterea axiologică

Presupune stabilirea, după criterii științifice, a valorii mijloacelor aplicate în lupta împotriva fenomenului criminal.

TEME

- *Care sunt criteriile de politică penală de care trebuie să țină cont legea penală și instituțiile chemate să o aplice?*

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

- *Cunoașterea descriptivă;*
- *Cunoașterea cauzală;*
- *Cunoașterea dinamică;*
- *Cunoașterea axiologică.*

C) Procedee în cercetarea criminologică

C1) Metode

Cuvântul metodă are origine greacă însemnând într-o traducere liberă calea ce trebuie urmată.

Noțiunea de metodă științifică poate fi definită ca ansamblul procedeelor care conduc gândirea spre cunoaștere.

a) Metoda inductivă
  – constă în ansamblul procedeelor prin care gândirea trece de la particular la general.

- *Stăpânirea fenomenului criminal; noţiune, interes, vocaţie.*
- *Care este obiectul cercetării criminologice?*

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

- *Practica anti-criminală*

B) Modalităţi de cunoaştere în cercetarea criminologică

B1) Cunoaşterea descriptivă

Primele preocupări cu caracter ştiinţific în domeniul criminologiei au fost de natură descriptivă şi au avut ca obiect criminalitatea, evaluarea acesteia.

Categorii utilizate de cunoaşterea descriptivă:

a) volumul;
b) structura;
c) dinamica:
- tendinţe pe termen lung;
- variaţiile sezoniere;
- mişcările accidentale.

TEME

- *Explicaţi noţiunile de volum, structură şi dinamică.*

B2) Cunoaşterea cauzală

Vizează aflarea cauzelor, condiţiilor şi factorilor care determină sau favorizează fenomenul criminal.

TEME

- *Ce factori acţionează asupra fenomenului criminal?*

B3) Cunoaşterea dinamică

Se urmăreşte înţelegerea proceselor ce însoţesc trecerea la actul criminal, mecanismele interne ale acestuia.

TEME

- *De ce este interesată această modalitate de cunoaştere?*

B4) Cunoaşterea axiologică

Presupune stabilirea, după criterii ştiinţifice, a valorii mijloacelor aplicate în lupta împotriva fenomenului criminal.

TEME

- *Care sunt criteriile de politică penală de care trebuie să ţină cont legea penală şi instituţiile chemate să o aplice?*

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

- *Cunoaşterea descriptivă;*
- *Cunoaşterea cauzală;*
- *Cunoaşterea dinamică;*
- *Cunoaşterea axiologică.*

C) Procedee în cercetarea criminologică

C1) Metode

Cuvântul metodă are origine greacă însemnând într-o traducere liberă calea ce trebuie urmată.

Noţiunea de metodă ştiinţifică poate fi definită ca ansamblul procedeelor care conduc gândirea spre cunoaştere.

a) Metoda inductivă
- constă în ansamblul procedeelor prin care gândirea trece de la particular la general.

• *Stăpânirea fenomenului criminal; noţiune, interes, vocaţie.*
• *Care este obiectul cercetării criminologice?*

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

• *Practica anti-criminală*

B) Modalităţi de cunoaştere în cercetarea criminologică
B1) Cunoaşterea descriptivă
Primele preocupări cu caracter ştiinţific în domeniul criminologiei au fost de natură descriptivă şi au avut ca obiect criminalitatea, evaluarea acesteia.
Categorii utilizate de cunoaşterea descriptivă:
a) volumul;
b) structura;
c) dinamica:
– tendinţe pe termen lung;
– variaţiile sezoniere;
– mişcările accidentale.

TEME

• *Explicaţi noţiunile de volum, structură şi dinamică.*

B2) Cunoaşterea cauzală
Vizează aflarea cauzelor, condiţiilor şi factorilor care determină sau favorizează fenomenul criminal.

TEME

• *Ce factori acţionează asupra fenomenului criminal?*

B3) Cunoaşterea dinamică
Se urmăreşte înţelegerea proceselor ce însoţesc trecerea la actul criminal, mecanismele interne ale acestuia.

TEME

• *De ce este interesată această modalitate de cunoaştere?*

B4) Cunoaşterea axiologică
Presupune stabilirea, după criterii ştiinţifice, a valorii mijloacelor aplicate în lupta împotriva fenomenului criminal.

TEME

• *Care sunt criteriile de politică penală de care trebuie să ţină cont legea penală şi instituţiile chemate să o aplice?*

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

• *Cunoaşterea descriptivă;*
• *Cunoaşterea cauzală;*
• *Cunoaşterea dinamică;*
• *Cunoaşterea axiologică.*

C) Procedee în cercetarea criminologică
C1) Metode
Cuvântul metodă are origine greacă însemnând într-o traducere liberă calea ce trebuie urmată.
Noţiunea de metodă ştiinţifică poate fi definită ca ansamblul procedeelor care conduc gândirea spre cunoaştere.
a) Metoda inductivă
– constă în ansamblul procedeelor prin care gândirea trece de la particular la general.

b) Metoda deductivă

– reprezintă un ansamblu de procedee reputat mai riguros şi constă în aplicarea unui principiu general la un caz particular.

TEME

• *Ce metodă a fost utilizată la începuturile cercetărilor ştiinţifice în criminologie?*

c) Metoda empirică

– această metodă este proprie ştiinţelor empirice bazate pe observarea realităţii şi pe experienţă şi este rezultatul combinării primelor două metode.

– se regăseşte în cadrul teoriei generale a cunoaşterii fizice elaborată de J. Stuart Mill.

– în schema clasică a metodei empirice se disting trei etape: observarea faptelor, inducţia ipotezei şi verificarea experimentală.

– particularităţile metodei empirice în cercetarea criminologică se manifestă în legătură cu:

1. Observarea faptelor;
2. Verificarea experimentală.

d) Alte metode; clasificări diverse.

1. clasificare bazată pe diferenţa dintre cercetarea criminalităţii şi cercetarea crimei;
2. clasificare care porneşte de la enumerarea activităţilor concrete de cercetare (este şi cazul lui Edwin Sutherland);
3. clasificare care distinge între metoda cantitativă şi metoda calitativă;

C2) Tehnici

Prin tehnica de cercetare se desemnează felul practic în care se utilizează o metodă, procedeul concret prin care se obţin date asupra realităţii studiate.

C2.1) Tehnicile macro-criminologice

– sunt procedee care permit obţinerea de date cu privire la criminalitate, măsurarea acesteia.

Principalele tehnici macro-criminologice:

a) Statisticile criminale – procedee prin care se contabilizează şi exprimă numeric diferitele categorii de criminalitate.

Categorii:

– cele oficiale;
– cele private.

TEME

• *Explicaţi importanţa şi relevanţa statisticilor criminale.*

Factori obiectivi care concurează la vicierea statisticilor:

– modificări intervenite în legislaţie;
– modificări intervenite în sistemele de înregistrare şi prelucrare a datelor, eventualele erori materiale în înregistrare;
– fluctuaţiile intervenite în activitatea organelor represive.

Factori subiectivi:

– falsificarea datelor pur şi simplu;
– prezentarea trunchiată a datelor şi punerea în lumină cu precădere a anumitor cifre;
– campaniile anti-x infracţiune.

TEME

• *Explicaţi interesul politic în mistificarea statisticilor criminale. Relativitatea statisticilor criminale.*

b) Tehnicile de evaluare a cifrei negre

1. Anchetele de auto-confesiune.
2. Anchetele de victimizare.

b) Metoda deductivă
– reprezintă un ansamblu de procedee reputat mai riguros și constă în aplicarea unui principiu general la un caz particular.

TEME

• *Ce metodă a fost utilizată la începuturile cercetărilor științifice în criminologie?*

c) Metoda empirică
– această metodă este proprie științelor empirice bazate pe observarea realității și pe experiență și este rezultatul combinării primelor două metode.
– se regăsește în cadrul teoriei generale a cunoașterii fizice elaborată de J. Stuart Mill.
– în schema clasică a metodei empirice se disting trei etape: observarea faptelor, inducția ipotezei și verificarea experimentală.
– particularitățile metodei empirice în cercetarea criminologică se manifestă în legătură cu:
1. Observarea faptelor;
2. Verificarea experimentală.

d) Alte metode; clasificări diverse.
1. clasificare bazată pe diferența dintre cercetarea criminalității și cercetarea crimei;
2. clasificare care pornește de la enumerarea activităților concrete de cercetare (este și cazul lui Edwin Sutherland);
3. clasificare care distinge între metoda cantitativă și metoda calitativă;

C2) Tehnici
Prin tehnica de cercetare se desemnează felul practic în care se utilizează o metodă, procedeul concret prin care se obțin date asupra realității studiate.

C2.1) Tehnicile macro-criminologice
– sunt procedee care permit obținerea de date cu privire la criminalitate, măsurarea acesteia.
Principalele tehnici macro-criminologice:
a) Statisticile criminale – procedee prin care se contabilizează și exprimă numeric diferitele categorii de criminalitate.
Categorii:
– cele oficiale;
– cele private.

TEME

• *Explicați importanța și relevanța statisticilor criminale.*
Factori obiectivi care concurează la vicierea statisticilor:
– modificări intervenite în legislație;
– modificări intervenite în sistemele de înregistrare și prelucrare a datelor, eventualele erori materiale în înregistrare;
– fluctuațiile intervenite în activitatea organelor represive.

Factori subiectivi:
– falsificarea datelor pur și simplu;
– prezentarea trunchiată a datelor și punerea în lumină cu precădere a anumitor cifre;
– campaniile anti-x infracțiune.

TEME

• *Explicați interesul politic în mistificarea statisticilor criminale. Relativitatea statisticilor criminale.*

b) Tehnicile de evaluare a cifrei negre
1. Anchetele de auto-confesiune.
2. Anchetele de victimizare.

– încearcă să aducă puţină lumină asupra cifrei negre a criminalităţii.

c) Estimările privind costul crimei
– constau în evaluarea prejudiciilor materiale cauzate prin comiterea de infracţiuni la care se adaugă şi evaluarea cheltuielilor necesare întreţinerii şi funcţionării aparatului represivo-preventiv.

C2.2) Tehnicile micro-criminologice
– sunt procedeele care permit cunoaşterea crimei ca fenomen individual.

Principalele tehnici micro-criminologice

a) Examenul clinic
– presupune observarea delincventului condamnat la locul de detenţie: studierea dosarului de personalitate, control medical, ancheta socială completă.
– bazele examinării clinice au fost puse de criminologul belgian Etienne de Greeff.

TEME

- *Cine a fost Etienne de Greeff?*

b) Biografiile criminale
– reprezintă procedee de investigare a trecutului delincventului prin: interviuri cu acesta, exploatarea surselor cu caracter biografic (fişe medicale, cazier judiciar, acte civile etc.), autobiografiile spontane.

TEME

- *Ce sunt autobiografiile spontane?*

c) Studiile de urmărire (*follow up studies*)
– sunt procedee destinate a observa devenirea criminalului, evoluţia acestuia pe o perioadă lungă de timp (5-15 ani) după efectuarea pedepsei.
– cele mai cunoscute studii de acest gen au fost efectuate în SUA în anii '50-60.

d) Studiile prin cohorte
– reprezintă procedee destinate a sesiza devenirea colectivă a unui ansamblu de subiecţi, aparţinând unei anumite categorii.

Cohorta este ansamblul indivizilor care au trăit în cursul aceleiaşi perioade un eveniment fundamental din existenţa lor, cum ar fi naşterea sau căsătoria.

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

- *Metoda inductivă şi metoda deductivă, ca procedee folosite în cercetarea criminologilor.*
- *Metoda empirică;*
- *Alte metode folosite în cercetarea criminologică;*
- *Tehnicile macro-criminologice;*
- *Tehnicile micro-criminologice.*

D) Finalitatea cercetării criminologice
D1) Scopul cercetării criminologice
a) Scopul imediat – cunoaşterea fenomenului criminal în toată complexitatea lui, prin stabilirea cauzelor şi condiţiilor care îl determină, şi respectiv favorizează, precum şi a proceselor care îl caracterizează.
b) Scopul mediat – stabilirea celor mai eficiente mijloace utilizate în practica anti-criminală, pentru limitarea fenomenului criminal şi a consecinţelor acestuia.

D2) Funcţiile cercetării criminologice
Într-o delimitare cu caracter general avem: o funcţie teoretică şi o funcţie practică.

Într-o altă clasificare avem: funcția teoretico-aplicativă, pe de o parte, și funcțiile aplicativă și prospectivă, pe de altă parte.

Într-o a treia clasificare avem:

a) funcția descriptivă;

b) funcția explicativă;

c) funcția predicativă;

d) funcția profilactică.

TEME

• *Explicați în ce constau cele patru funcții distincte din clasificarea funcțiilor cercetării criminologice în descriptivă, explicativă, predicativă și profilactică.*

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

• *Scopul și funcțiile cercetării criminologice*

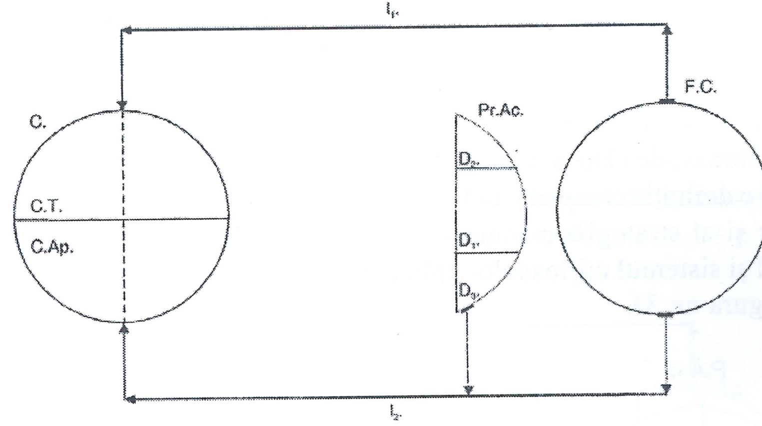
E) Definirea criminologiei

E1) Domeniul criminologiei

Problema domeniului criminologiei presupune delimitarea acesteia față de celelalte preocupări științifice ori practice legate de fenomenul criminal (figura nr. 2).

TEME

• *Evidențiați printr-o reprezentare grafică, după care explicați deosebirea dintre criminologia teoretică și criminologia aplicativă.*

C. = Criminologie
C.T. = Criminologie teoretică
C.Ap. = Criminologie aplicativă
F.C. = Fenomen criminal
I_1, I_2 = Circuite informaționale
Pr.Ac. = Practică anticriminală
D_1 = Domeniul dreptului penal
D_2 = Domeniul tratamentului delincvenților
D_3 = Domeniul prevenirii criminalității

Fig. nr. 2

E1.1) Dreptul penal și criminologia

Dreptul penal:

– ramură a sistemului de drept;

– ramură a științelor juridice.

Criminologia se află într-o relație de interdependență cu ambele.

Diferența esențială între criminologie și dreptul penal constă în aceea că, în timp ce prima este o știință empirică, ce utilizează cu prioritate raționamentele inductive, cea de a doua este o știință normativă, ce operează cu metoda deducției.

E1.2) Politica anti-criminală și criminologia

Politica anti-criminală a fost definită ca analiză și înțelegerea unei afaceri particulare a cetății, fenomenul criminal, pe de o parte, și punerea în aplicare a unei strategii pentru a răspunde situațiilor de delincvență sau devianță, pe de altă parte. Rezultă un dublu obiect al politicii anticriminale:

– știința politicii anti-criminale;

– practica anti-criminală

Într-o altă clasificare avem: funcția teoretico-aplicativă, pe de o parte, și funcțiile aplicativă și prospectivă, pe de altă parte.

Într-o a treia clasificare avem:

a) funcția descriptivă;
b) funcția explicativă;
c) funcția predicativă;
d) funcția profilactică.

TEME

• *Explicați în ce constau cele patru funcții distincte din clasificarea funcțiilor cercetării criminologice în descriptivă, explicativă, predicativă și profilactică.*

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

• *Scopul și funcțiile cercetării criminologice*

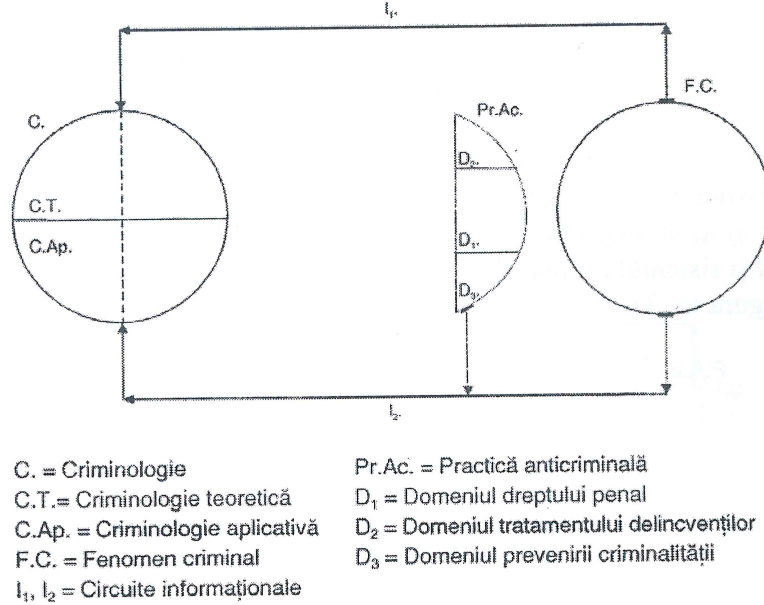
E) Definirea criminologiei

E1) Domeniul criminologiei

Problema domeniului criminologiei presupune delimitarea acesteia față de celelalte preocupări științifice ori practice legate de fenomenul criminal (figura nr. 2).

TEME

• *Evidențiați printr-o reprezentare grafică, după care explicați deosebirea dintre criminologia teoretică și criminologia aplicativă.*

C. = Criminologie
C.T.= Criminologie teoretică
C.Ap. = Criminologie aplicativă
F.C. = Fenomen criminal
I_1, I_2 = Circuite informaționale

Pr.Ac. = Practică anticriminală
D_1 = Domeniul dreptului penal
D_2 = Domeniul tratamentului delincvenților
D_3 = Domeniul prevenirii criminalității

Fig. nr. 2

E1.1) Dreptul penal și criminologia

Dreptul penal:

– ramură a sistemului de drept;
– ramură a științelor juridice.

Criminologia se află într-o relație de interdependență cu ambele.

Diferența esențială între criminologie și dreptul penal constă în aceea că, în timp ce prima este o știință empirică, ce utilizează cu prioritate raționamentele inductive, cea de a doua este o știință normativă, ce operează cu metoda deducției.

E1.2) Politica anti-criminală și criminologia

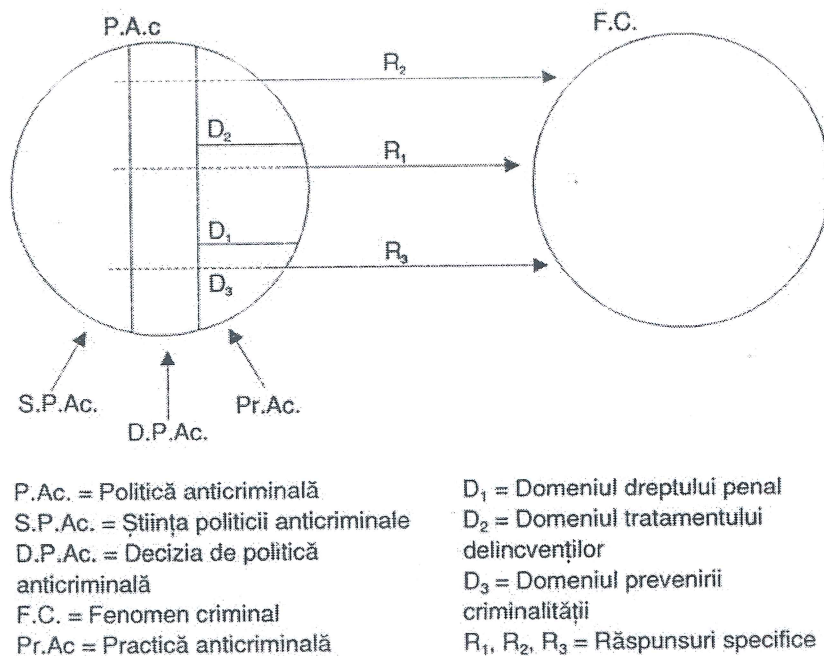
Politica anti-criminală a fost definită ca analiză și înțelegerea unei afaceri particulare a cetății, fenomenul criminal, pe de o parte, și punerea în aplicare a unei strategii pentru a răspunde situațiilor de delincvență sau deviantă, pe de altă parte. Rezultă un dublu obiect al politicii anticriminale:

– știința politicii anti-criminale;
– practica anti-criminală

Din definiţia dată nu rezultă un element important: decizia de politică criminală. Aceasta exprimă voinţa politică şi are un caracter statal.

Politica anti-criminală este ansamblul teoriilor şi strategiilor concepute în scopul stăpânirii fenomenului criminal, precum şi sistemul mijloacelor aplicate efectiv, de către stat, în acelaşi scop.

Într-o definiţie completă, politica anti-criminală reprezintă ansamblul teoriilor şi al strategiilor concepute în scopul stăpânirii fenomenului criminal şi sistemul mijloacelor aplicate efectiv, de către stat, în acelaşi scop (figura nr. 3).

P.Ac. = Politică anticriminală
S.P.Ac. = Ştiinţa politicii anticriminale
D.P.Ac. = Decizia de politică anticriminală
F.C. = Fenomen criminal
Pr.Ac = Practică anticriminală

D_1 = Domeniul dreptului penal
D_2 = Domeniul tratamentului delincvenţilor
D_3 = Domeniul prevenirii criminalităţii
R_1, R_2, R_3 = Răspunsuri specifice

Fig. nr. 3

TEME

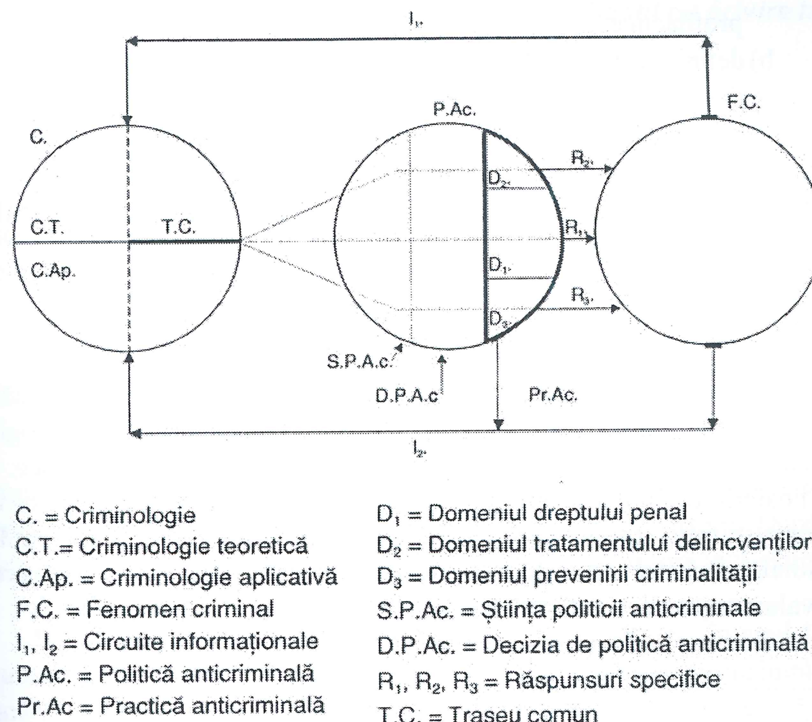
• *Explicaţi cum se stabileşte la nivel teoretic şi în plan practic legătura între criminologie şi politica anti-criminală.*

E1.3) Controlul fenomenului criminal

În noţiunea de control se include atât cunoaşterea fenomenului criminal, cât şi stăpânirea acestuia.

E2) Definiţia criminologiei

Definiţia criminologiei – caracterul complex şi dificil de abordat al obiectului criminologiei a impus existenţa unor maniere diferite de abordare concretizate în diverse tipuri de definiţii (figura nr. 4).

C. = Criminologie
C.T.= Criminologie teoretică
C.Ap. = Criminologie aplicativă
F.C. = Fenomen criminal
I_1, I_2 = Circuite informaţionale
P.Ac. = Politică anticriminală
Pr.Ac = Practică anticriminală

D_1 = Domeniul dreptului penal
D_2 = Domeniul tratamentului delincvenţilor
D_3 = Domeniul prevenirii criminalităţii
S.P.Ac. = Ştiinţa politicii anticriminale
D.P.Ac. = Decizia de politică anticriminală
R_1, R_2, R_3 = Răspunsuri specifice
T.C. = Traseu comun

Fig. nr. 4

Tipuri de definiţii

1. O primă diferenţiere are ca sursă principală perceperea sau abordarea diferită a domeniului criminologiei. Au existat două tendinţe:

– pe de o parte, tendința de realizare a unor cercetări specializate cu caracter etiologic;
– pe de altă parte, o tendință integratoare, de reunire a tuturor cercetărilor specializate sub umbrela unei științe unice, complexe.

Au rezultat două maniere de definire a criminologiei:

a) definițiile de tip restrictiv – considerau criminologia drept o știință a cauzelor criminalității, străină de preocupările profilactice;
b) definițiile de tip extensiv – care au prezentat criminologia drept o știință integratoare, preocupată atât de etiologia criminală, cât și de aspectele preventiv-represive.

2. A doua diferențiere rezultă din abordarea diferită a obiectului criminologiei

Exemple de diferite definiții

– definiția dată de E. Durkheim
– definiția dată de Enrico Ferri

În prezent, doctrina criminologică este dominată de o viziune echilibrată în ceea ce privește definiția criminologiei, reținându-se atât preocupările etiologice și dinamice în raport de fenomenul criminal, cât și preocupările profilactice.

Posibila definiție: criminologia reprezintă ansamblul cercetărilor cu caracter științific ce se ocupă, pe de o parte, cu studierea fenomenului criminal, urmărind cunoașterea complexă a acestuia, iar, pe de altă parte, cu evaluarea practicii anti-criminale, în scopul optimizării acesteia.

ÎNTREBĂRI/SUBIECTE

- *Dreptul penal și criminologia;*
- *Politica anti-criminală și criminologia;*
- *Controlul fenomenului criminal;*
- *Definiția criminologiei.*

PRELEGEREA II

CRIMINOLOGIA ETIOLOGICĂ: Primele explicații cu privire la fenomenul criminal

Definiția criminologiei etiologice

• este acea subramură a criminologiei teoretice ce se ocupă cu studierea cauzelor, condițiilor sau factorilor care determină ori favorizează fenomenul criminal.

Primele explicații cu privire la fenomenul criminal:

A) Beccaria, precursor al gândirii criminologice

Cesare Bonesana, marchiz de Beccaria, este considerat fondatorul dreptului penal modern. Lucrarea lui Beccaria, *Despre delicte și pedepse*, prezintă și astăzi un real interes, care nu este numai de ordin istoric. După mai bine de două secole, prin valoarea lor, ideile lui Beccaria sunt încă actuale.

A1) Despre delicte și pedepse – conjunctura

Lucrarea *Despre delicte și pedepse* a apărut la Milano, în anul 1764. Autorul, Cesare Beccaria, era la vremea aceea un necunoscut ce nu împlinise încă 27 de ani.

Conștient de „erezia“ ideilor sale și neavând vocație de martir, autorul și-a luat unele măsuri de precauție pentru a evita o ciocnire directă cu autoritățile. Mai mult, înaintea publicării lucrării, și-a asigurat protecția unor persoane influente.

Contrar temerilor autorului, cartea a avut un succes imediat și spectaculos.